

ПРИОРИТЕТ 5: ОСВОБОЖДАВАНЕ НА ГРАЖДАНИТЕ ОТ „ДРЕБНАТА КОРУПЦИЯ“

Мярка 7: Въвеждане на инструменти за противодействие на корупцията и гарантиращи прилагането на принципите на лоялна конкуренция, публичност и прозрачност при разходването на обществени средства по отношение на финансирането на здравните заведения

ФИНАНСИРАНЕ НА ЗДРАВНИТЕ ЗАВЕДЕНИЯ

Деятелността на Здравните заведения е финансирана от три основни източника. Тези източници са таксите, събрани от пациенти (или покривани от техни здравни застраховки), вноските на здравно осигурените лица и трансфери от държавния бюджет, които се правят през бюджета на НЗОК. Този тип финансиране, болниците получават независимо от формата им на собственост. Първата и втората част от средствата са публични и са в значителен и постоянно увеличаващ се размер. Плащанията, които НЗОК извършва са с обществени средства – вноски на здравно осигурените лица и трансфери от държавния бюджет.

В сферата на здравеопазването се наблюдава постоянен темп на растеж на отделения публичен ресурс – той е нараснал над два пъти в последните 10 години. Същевременно основните медицински показатели като продължителност на живота и преживяемост на пациентите не се подобряват. Степента на удовлетвореност на пациентите също не се подобрява. Поставя се въпросът за ефективното разходване на ресурсите. Макар да работят с публичен и държавен ресурс лечебните заведения не подлежат на контрол за начина, по който го разходват. Извършването на различните видове покупки и възлагания, които те извършват не се извършват при условия, които предполагат конкурентна среда и при съответната ефективност и ефикасност. Наличието на обществен ресурс предполага засилен контрол, публичност и отчетност. Тези предпоставки обуславят предвиждането на изработването на предложения за законодателни мерки, гарантиращи прилагането на принципите на лоялната конкуренция и публичността и отчетността чрез включването на разходването на обществените средства от лечебните заведения в обхвата на Закона за обществените поръчки.

Коректното третиране на държавните средства използвани от лечебните заведения предполага и още един аспект – институционален контрол.

Мярка в тази посока е изричното овластяване на специализирана външна институция с контролни правомощия – АДФИ да контролира разходването на държавните средства в лечебните заведения, независимо от формата им на собственост.

„ДРЕБНАТА КОРУПЦИЯ“ В ЛЕЧЕБНИТЕ ЗАВЕДЕНИЯ

Като цяло в сектор здравеопазване липсва изградена цялостна етична рамка, която да обхваща всички или повечето субекти в него. Това влияе върху ефективното функциониране на здравните институции при използване на обществения ресурс за подобряване качеството на живот на гражданите и е среда за развитие на корупционни практики, които засягат всеки гражданин.

Въвеждането на етични стандарти или стандарти за почтеност би могло да допринесе за справянето с немалка част от предизвикателствата пред здравната система, както и с успешното практическо приложение на антикорупционните стратегии и политики в бъдеще.

В тази връзка е необходимо да бъдат предвидени мерки, включително и планиране на законодателна инициатива, които да въведат различни инструменти за запълване на установените дефицити:

Засилване функциите на националния омбудсман

Въвеждането и функционирането на отдел или дирекция към националния омбудсман ще даде възможност на гражданите да намират отговори и защита в процеса по предоставяне на здравни услуги.

В лечебните заведения трябва да бъде въведена фигурата на омбудсмана, която да бъде свързана и с въвеждането на вътрешни механизми за приемане и разглеждане на жалби и сигнали от пациентите. Омбудсманът трябва да е на разположение на пациентите и техните семейства, за да ги запознава на достъпен език с техните права и задължения, както и да предоставя допълнителна, ясна и точна информация за здравословното им състояние и методите за евентуалното лечение в случаите, когато пациентите имат нужда; разяснява епикризи и други документи, които пациентите подписват.

Националният омбудсман следва да наблюдава дейността не само на лечебните заведения, но и на другите институции, които работят в тази област - районните центрове по здравеопазване, лицата предоставящи медицински застраховки, Националната здравноосигурителна каса, Министерството на здравеопазването и т.н. и да може да разглежда жалби, когато те с действията или бездействията си нарушават правата на гражданите.

Принцип на информираност

Липсата на информираност на пациентите за това как действа системата, какви са техните права, задължения и уязвимото положение, в което се намират увеличава тяхната уязвимост към корупция.

Лечебните заведения трябва да отделят повече внимание на своята политика за предоставяне на информация и комуникацията с пациентите. Това е в интерес преди всичко на ползвателите на здравна помощ. Но в същото време то улеснява работата на медицинския персонал, допринася за повишаване качеството на предоставяните здравни услуги и благоприятства положителните оценки от страна на обществото за професионалистите в системата.

Основен проблем в тази насока е липсата на ясна, точна и своевременна информация на пациентите за платените от публичната институция медицински услуги и консумативи и за това те често приемат като форма на изнудване или като нерегламентирано плащане сумите, с които трябва да доплатят за съответната услуга или консуматив. Част от неформалните плащания компенсират дефицити във финансирането на здравеопазването и се ползват с одобрението както от страна на участниците в плащането, така и на обществеността като цяло.

За постигане на принципа на информираност здравните заведения трябва да определят отговорности на всички нива и във всички функции, свързани с информираността на пациентите и техните семейства.

Ключово изражение принципът на информираност следва да намери в детайлна уредба, която да позволява в рамките на цялото предвидено лечение ясно разграничаване на платените дейности и консумативи по клинична пътека и допълнителните плащания. Това разграничаване

следва да се посочи на най-ранен етап от започване на лечението. Необходимо е да се осигури максимална прозрачност и достъпност на информацията, касаеща пациентите и включваща информация за цени на основните услуги, включени в клиничната пътека в т.ч. изследвания, консумативи и други, както и ясна информация за всички допълнително направени или необходими услуги в хода на лечението.